

ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
Sound System of Isan Dialect (LAO) Spoken in Mueang District,
Nakhonphanom Province

ปณชญา ศิวานิพัตน์
Punchaya Shivaniphat
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
Faculty Liberal Arts and Science Nakhonphanom University
punchaya1170@gmail.com

Received: January 31, 2025

Revised: Aprly 4, 2025

Accepted: Aprly 21, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบเสียงและคำศัพท์ของภาษาถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา จำนวน 3 คน ซึ่งมีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่ตำบลในเมือง ตำบลหนองญาติ และตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม คำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ อาศัยรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นของวิลเลียม เจ. เกดนี (William J. Gedney) จำนวน 60 คำ ผลการศึกษา พบว่า ระบบเสียงภาษาถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย หน่วยเสียงสระ 21 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง ได้แก่ /i/, /ī/, /u/, /e/, /ə/, /o/, /ɛ/, /ɔ/, /a/, /ii/, /īi/, /uu/, /ee/, /əə/, /oo/, /εε/, /ɔɔ/, /aa/ และสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia/, /iā/, /ua/ หน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง ได้แก่ /p-, t-, k-, ʔ-, ph-, th-, kh-, b-, d-, f-, c-, s-, h-, m-, n-, ŋ-, l-, w-, y-/ โดยสามารถเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, -y/ และมีหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำ 2 หน่วยเสียง ส่วนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ มี 6 หน่วยเสียง และสามารถเก็บรวบรวมคำศัพท์ได้ทั้งสิ้น 2,214 คำ แบ่งเป็นหมวดหมู่คำศัพท์ออกเป็น 20 หมวด

คำสำคัญ: ระบบเสียง การศึกษาคำศัพท์ ภาษาถิ่นอีสาน จังหวัดนครพนม

Abstract

This article aimed to study the phonology and vocabulary of the Isan (Lao) dialect spoken at Tambon Nai Mueang, Tambon Nong Yati, and Tambon Kham Tao in Mueang District of Nakhon Phanom Province. Data were collected from interviews with three informants aged 50 years and over, who resided in Mueang District of Nakhon Phanom Province. The vocabulary for collecting the tone data is based on William J. Gedney's list of 60 words for collecting the tone data of the Tai dialect. The study found that the sound system of the Isan (Lao) dialect spoken in Mueang District, Nakhon Phanom Province, consists of 21 vowel phonemes, divided into 18 monothongs /i/, /ī/, /u/, /e/, /ə/, /o/, /ɛ/, /ɔ/, /a/, /ii/, /īi/, /uu/, /ee/, /əə/, /oo/, /εε/, /ɔɔ/, /aa/, and 3 diphthongs /ia/, /iā/, /ua/. There are 20 consonant phonemes: /p-, t-, k-, ʔ-, ph-, th-, kh-, b-, d-, f-, c-, s-, h-, m-, n-, ŋ-, l-, w-, y-/. They can be final consonants in 9 phonemes: /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, -y/. There are also 2 geminate consonant phonemes. There are 6 tone phonemes, and all 6,000 words can be collected.

/uu/, /ee/, /ออ/, /oo/, /εε/, /oo/, /aa/ and 3 diphthongs /ia/, /ia/, /ua/, 20 consonant phonemes; /p-, t-, k-, ʔ-, ph-, th-, kh-, b-, d-, f-, c-, s-, h-, m-, n-, ŋ-, l-, w-, y-/. Nine can be final consonant phonemes; /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, -y/ and 2 consonant cluster phonemes. A tone has six units. A total of 2,214 words had been collected and divided into 20 categories.

Keywords: Sound system, vocabulary study, Isan dialect, NakhonPhanom Province

บทนำ

ภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกันในกลุ่มของตน ถ้อยคำที่ใช้อยู่ในแต่ละภาษาจะสะท้อนถึงวัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความเป็นอยู่ของชนเจ้าของภาษาได้เป็นอย่างดี เราจึงสามารถศึกษาวัฒนธรรมตลอดจนความเป็นอยู่ของชนชาติต่าง ๆ ได้จากการศึกษาภาษาของชนชาตินั้น ๆ ภาษาไทยถือเป็นภาษาถิ่นหนึ่งของภาษาตระกูลไท หรือตระกูลไต (Tai Family) หรือตระกูลคำไต (Kam-Tai Family) ซึ่งเป็นตระกูลภาษาใหญ่ตระกูลหนึ่งในเอเชีย และเป็นตระกูลภาษาที่มีผู้พูดกันแพร่หลายในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ (เรื่องเดช ปันเชื่อนชัย, 2531)

ฟ่ง กวย ลี (Fang Kuei Li, 1959) ได้เสนอการแบ่งภาษาตระกูลไทเป็นสาขาต่าง ๆ โดยใช้การกระจายของคำศัพท์กับวิวัฒนาการทางเสียงเป็นเกณฑ์ในการแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ (The Southwestern Group) กลุ่มกลาง (The Central Group) และกลุ่มเหนือ (The Northern Group) ภาษาไทยถิ่นทั้งสามกลุ่มดังกล่าวนี้ กลุ่มที่นับว่ามีผู้พูดมากที่สุด คือกลุ่มภาษาไทตะวันตกเฉียงใต้ ภาษาไทกลุ่มนี้ นอกจากภาษาไทยหรือไทสยาม (Siam) แล้ว ยังมีภาษาไทอีกถิ่นหนึ่งที่สำคัญก็คือ ภาษาไทลาว (Lao) ซึ่งใช้กันมากในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และใช้พูดกันในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ครอบคลุมไปจนถึงชายแดนลาวและกัมพูชา เรียกภาษานี้ว่าภาษาถิ่นอีสาน

เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างภาษาไทยถิ่นอีสานที่พูดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยกับภาษาลาวที่พูดกันในประเทศลาว จะพบว่าทั้งสองภาษามีระบบโครงสร้างภาษาเหมือนกัน อาจจะแตกต่างกันบ้างในเรื่องระดับเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น แต่ที่เรียกไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ก็โดยเหตุผลทางการเมืองการปกครองและการแบ่งเขตของประเทศเป็นตัวกำหนดร่วม (สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์, 2541) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาลาวเป็นภาษาเดียวกัน โดยภาษาลาวสามารถแบ่งได้ 6 สำเนียง ได้แก่ ภาษาลาวเวียงจันทน์ ภาษาลาวเหนือ ภาษาลาวตะวันออกเฉียงเหนือ ภาษาลาวกลาง ภาษาลาวใต้ ภาษาลาวตะวันตก (ไม่มีใช้ในประเศลาว) (สีเวียงแขก กอนนิง, 1999)

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ที่ใช้พูดในจังหวัดนครพนม ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มภาษาลาวกลาง สำเนียงคือถิ่นคำม่วน (ภาษาลาวกลางมี 2 สำเนียง คือ ถิ่นคำม่วนและถิ่นสะหวันนะเขต) เนื่องจากเห็นว่าจังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดริมฝั่งแม่น้ำโขงที่มีประวัติสืบทอดมายาวนานหลายร้อยปี อีกทั้งยังเคยเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรณัอันรุ่งเรืองมาก่อน การศึกษาเรื่องภาษาและวัฒนธรรมของจังหวัดแห่งนี้จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง นอกจากนี้ จังหวัดนครพนมยังมีความโดดเด่นในด้านความหลากหลายของเชื้อชาติ เนื่องจากพลเมืองของจังหวัดประกอบด้วยชนพื้นเมืองต่าง ๆ หลากหลายชนเผ่า นครพนมจึงเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยวัฒนธรรมอันงดงามและมีเอกลักษณ์โดดเด่นมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง “ภาษา” ชนเผ่าแต่ละเผ่าต่างก็มีภาษาพูดเป็นของตนเองชนเผ่าต่าง ๆ เหล่านี้โดยปกติจะใช้ภาษาของตนในการสื่อสาร

ในชีวิตประจำวัน และเรียกชื่อภาษาที่พูดตามชื่อเผ่า ของตน นอกจากจะใช้ภาษาถิ่นของตนในการพูดในชีวิตประจำวันแล้วยังใช้ภาษาไทยถิ่นกลางและภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ในการพูดสื่อสารทั่วไปด้วยเช่นกัน (กลุ่มงานสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2567) แม้ว่าจังหวัดนครพนมจะมีหลากหลายชนเผ่า แต่ชนเผ่าที่เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุดก็คือ ชนเผ่าไทอีสาน ซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้นำทางด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่น เผ่าไทอีสานนี้จะใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานหรือลาวในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน จึงนับได้ว่าภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) เป็นภาษาที่สำคัญอย่างยิ่งของชาวนครพนม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาในจังหวัดนครพนมและการศึกษาภาษาไทยถิ่นอีสานหรือภาษาลาว ยังไม่พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในจังหวัดนครพนมอย่างเป็นระบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) เนื่องจากเห็นว่าภาษาไทยถิ่นอีสานหรือภาษาลาวสำเนียงนครพนม มีเอกลักษณ์เฉพาะทั้งในด้านระบบเสียงและคำศัพท์ โดยเฉพาะที่ใช้พูดในเขตอำเภอเมืองนครพนม ใน 3 ตำบลได้แก่ ตำบลในเมือง ตำบลขามเฒ่า และตำบลหนองญาติ ซึ่งเป็นตำบลที่มีอาณาเขตติดต่อกัน และมีผู้พูดภาษาลาวอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อรวบรวมคำศัพท์และศึกษาระบบเสียงภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ในเรื่องเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์พรรณนา โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์และแปลผล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บอกภาษา จำนวน 3 คน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้บอกภาษาโดยใช้เกณฑ์ดังนี้ ผู้บอกภาษาจะต้องเป็นผู้ที่ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ในชีวิตประจำวัน ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป เป็นผู้ที่เกิดและอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลและไม่เคยย้ายภูมิลำเนา มีการศึกษาไม่เกินภาคบังคับ และมีอวัยวะในการออกเสียงและอวัยวะในการฟังครบสมบูรณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้บอกภาษาซึ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง ตำบลในเมือง ตำบลหนองญาติ และตำบลขามเฒ่า เป็นตัวแทน ดังนี้

1. นางสาวสุทิน วงศ์ยา อายุ 72 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 77 ถนนกลางเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
2. นางสาวสมหมาย วิชัยสา อายุ 56 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 182 หมู่ที่ 13 ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม
3. นางสาวสีดา แก้วมหานิล อายุ 60 ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 3 หมู่ที่ 2 บ้านขามเฒ่า ตำบลขามเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่จะใช้ในการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูล โดยการรวบรวมคำศัพท์ ดังนี้

- 2.1 คำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ อาศัยรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นของวิลเลียม เจ เก็ดนีย์ (William J. Gedney) จำนวน 60 คำ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 รายการคำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลเสียงวรรณยุกต์ของวิลเลียม เจ เก็ดนี่

	A	B	C	DL	DS
1	หุ ขา หัว	ไซ่ ผ่า เ่า	ข้าว เสื่อ ไซ้	ขาด เหยือก หาบ	หมัด สุก ผัก
2	ปี ตา กิน	ป่า ไก่อ่ แก่	ป่า กล้า ต้ม	ปอด ปีก ตอก	กบ ตับ เจ็บ
3	บิน แดง ดาว	บ้า บ่าว ต่า	บ้า บ้าน อ้า	แดด อาบ ดอก	เบ็ด ดิบ ออก
4	มือ คาง นา	ฟี่ พ่อ ไร่	น้ำ น่อง ม้า	มีด ลูก เลือด	นก มัด ลัก

2.2 คำศัพท์สำหรับเก็บข้อมูลเสียงพยัญชนะและสระ ได้จากรายการคำที่ผู้วิจัย ค้นคว้าจากงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาถิ่นในเรื่องระบบเสียงและคำศัพท์ จำนวน 2,214 คำ

3. เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา มีวิธีการดังนี้

3.1 สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาโดยถามความหมายเป็นภาษาไทยมาตรฐาน

3.2 ให้ดูอุปกรณ์ของจริงหรือรูปภาพ หรือแสดงท่าทางประกอบ

3.3 ให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำละ 2 ครั้ง แล้วบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง เมื่อเข้าใจจึงจดบันทึกเสียงลงในแบบสัมภาษณ์ด้วยสัทอักษร พร้อมอธิบายความหมายของคำ ลักษณะและหน้าที่ของคำ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมด มาวิเคราะห์ดูปรากฏการณ์ของหน่วยเสียงต่าง ๆ เพื่อหาจำนวนหน่วยเสียงภาษาที่แน่นอนว่ามีจำนวนเท่าใด

4.2 การวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ใช้แบบทดสอบหน่วยเสียงในภาษาไทถิ่นของ William J. Gedney เพื่อดูจำนวนและการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์

4.3 การวิเคราะห์หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงพยัญชนะ วิเคราะห์โดยใช้คู่เทียบเสียง (Minimal Pair) และคู่เทียบคล้าย (Analogous Pair)

4.4 นำคำศัพท์ที่วิเคราะห์แล้ว มาลงในรายการคำศัพท์เรียงลำดับตามหมวดหมู่ที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ระบบเสียงของภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สามารถสรุปลักษณะทั่วไป ได้ดังนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม มีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม

ลักษณะของเสียง (phonemes)	ฐานกรณ์ คุณสมบัติ ของเสียง	ริมฝีปาก Bilabial	ริมฝีปาก-ฟัน Labio-dental	ปลายลิ้น-ปุ่มเหงือก Apico- alveolar	เพดานแข็ง palatal	เพดานอ่อน Velar	เส้นเสียง glottal
กักหรือระเบิด (Stops)	อโฆชะ(ไม่ก้อง) สติดิล (ไม่พ่นลม)	- p -		- t -		- k -	-ʔ
	อโฆชะ(ไม่ก้อง) ธนิต (พ่นลม)	ph-		th-		kh-	
	โฆชะ(ก้อง)	b-		d-			
กึ่งเสียดแทรก	อโฆชะ, สติดิล				c-		
เสียดแทรก (Fricatives)	อโฆชะ		f-	s-			h-
นาสิก (Nasals)	โฆชะ	-m-		-n-	ญ-	-ŋ-	
ข้างลิ้น (Lateral)	โฆชะ			l-			
อัมสรว (Semi- vowels)	โฆชะ	-w-			-y-		

หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 20 หน่วยเสียงดังตารางข้างต้น สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด คือ /p-, t-, k-, ʔ-, ph-, th-, kh-, b-, d-, f-, c-, s-, h-, m-, n-, ญ-, l-, w-, y-/ และปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, -y/ ดังคำอธิบายต่อไปนี้

/-p-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม มีฐานกรณ์หรือตำแหน่งของการเกิดเสียงที่ริมฝีปากทั้งคู่ ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /pay¹/ “ไป” /kop⁵/ “กบ”

/-t-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม มีฐานกรณ์ปุ่มเหงือก ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /tii¹/ “ตี” /kaot⁴/ “เกิด”

/-k-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม มีฐานกรณ์ที่เพดานอ่อน ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /keɛŋ¹/ “แกง” /paak⁴/ “ปาก”

/-ʔ-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง ไม่มีลม มีฐานกรณ์ที่เพดานอ่อน ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เมื่อเป็นพยัญชนะต้น เช่น /ʔaap⁴/ “อาบ” เมื่อเป็นพยัญชนะท้าย หน่วยเสียงนี้จะเกิดตามเฉพาะหน่วยเสียงสระสั้น ไม่เกิดตามหน่วยเสียงสระยาวและสระประสม เช่น /kaʔ⁵/ “กะ”

/ph-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง มีลม มีฐานกรณ์ที่ริมฝีปากทั้งคู่ ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /phoo⁴/ “ฟอ”

/th-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง มีลม มีฐานกรณ์ที่ปุ่มเหงือก ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /thaan²/ “ทาง”

/kh-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ไม่ก้อง มีลม มีฐานกรณ์ที่เพดานอ่อน ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /khaat⁴/ “ขาด”

/b-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง มีฐานกรณ์ที่ริมฝีปากทั้งคู่ ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /bin¹/ “บิน”

/d-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกัก ก้อง มีฐานกรณ์ที่ปุ่มเหงือก ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /det⁵/ “เด็ด”

/c-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งเสียดแทรก ไม่ก้อง ไม่มีลม มีฐานกรณ์ที่เพดานแข็ง ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /cay¹/ “ใจ”

/f-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง มีฐานกรณ์ที่ริมฝีปาก-ฟัน ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /fon⁵/ “กระเด็น”

/s-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง มีฐานกรณ์ที่ปุ่มเหงือก ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /suk⁵/ “สุข”

/h-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง มีฐานกรณ์ที่เส้นเสียง ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /huu¹/ “หู” /hian²/ “เหียน”

/-m-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง มีฐานกรณ์ที่ริมฝีปากทั้งคู่ ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /mɜɜ⁴/ “แม่” /naam⁵/ “น้ำ”

/-n-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง มีฐานกรณ์ที่ปุ่มเหงือก ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /nok⁶/ “นก” /baan⁵/ “บ้าน”

/ñ-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง มีฐานกรณ์ที่เพดานแข็ง ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /ñaan⁴/ “เดิน”

/-ŋ-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง มีฐานกรณ์ที่เพดานอ่อน ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /ŋuu²/ “งู” /liŋ²/ “ลิง”

/l-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะข้างลิ้น ก้อง มีฐานกรณ์ที่ปุ่มเหงือก ปรากฏเฉพาะตำแหน่งพยัญชนะต้น เช่น /lom²/ “ลม”

/-w-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ก้อง มีฐานกรณ์ที่ริมฝีปากทั้งคู่ ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /wat⁶/ “วัด” เมื่อเป็นพยัญชนะท้าย หน่วยเสียงนี้จะเกิดตามหน่วยเสียงสระได้ทุกเสียง ยกเว้น /ii, i, i i, ɔ, ɔɔ, u, uu, o, oo, ɔ, ɔɔ, ia, ua/

/-y-/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ก้อง มีฐานกรณ์ที่เพดานแข็ง ปรากฏเป็นทั้งพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้าย เช่น /yik⁵/ “หยิก” เมื่อเป็นพยัญชนะท้าย หน่วยเสียงนี้จะเกิดตามหน่วยเสียงสระได้ทุกเสียง ยกเว้น / i, ii, i, ii, ɛ, ɛɛ, e, uu, o, ia/

ข้อสังเกต

มีหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำในระบบเสียงพยัญชนะ 2 เสียง ได้แก่ /kw/ และ /khw/ เช่น /kwak⁵/ “กวก” (มือ) /khwaa¹/ “ขวา”

2. หน่วยเสียงสระ

ภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม มีหน่วยเสียงสระทั้งหมด 21 หน่วยเสียง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียง ประกอบด้วย สระเสียงสั้น 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /i/, /i/, /u/, /e/, /ə/, /o/, /ɛ/, /ɔ/, /a/ และสระเสียงยาว 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /ii/, /ii/, /uu/, /ee/, /əə/, /oo/, /ɛɛ/, /ɔɔ/, /aa/ และมีหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia/, /ia/, /ua/ ดังตาราง

ตารางที่ 3 แสดงหน่วยเสียงสระภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม

ตำแหน่งของลิ้น ระดับลิ้น	ลิ้นส่วนหน้า (front)		ลิ้นส่วนกลาง (central)		ลิ้นส่วนหลัง (back)	
	ไม่ห่อริมฝีปาก (unrounded)				ห่อริมฝีปาก (rounded)	
สูง (high)	i	ii	i	ii	u	uu
กลางสูง (high mid)	e	ee	ə	əə	o	oo
กลางต่ำ (low mid)	ɛ	ɛɛ			ɔ	ɔɔ
ต่ำ (low)			a	aa		
สระประสม (diphthongs)	ia		ia		ua	

หน่วยเสียงสระทั้ง 21 หน่วยเสียงดังตารางข้างต้น สามารถอธิบายคุณสมบัติได้และลักษณะของเสียงได้ดังนี้

2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียง แบ่งออกเป็น เสียงสั้น 9 หน่วยเสียง และเสียงยาว 9 หน่วยเสียง ดังนี้

/i/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า ระดับลิ้นสูง เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /kw-, khw-/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-y/

/ii/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า ระดับลิ้นสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /kw-, khw-/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-ʔ, -y, -w/

/e/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า ระดับลิ้นกลางสูง เสียงสั้น ไม่ห่อริมฝีปาก ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /kw-, khw-/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-w, -y/

/ee/ เป็นหน่วยเสียงสระหน้า ระดับลิ้นกลางสูง เสียงยาว ไม่ห่อริมฝีปาก ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /f-, kw-, khw-/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-ʔ, -y/

/w/ เป็นหน่วยเสียงสระหลัง ระดับลิ้นกลางต่ำ เสียงยาว ริมฝีปากห่อ ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /kw-, khw-/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง

2.2 หน่วยเสียงสระประสม มี 3 หน่วยเสียง ดังนี้

/ia/ เป็นหน่วยเสียงที่เริ่มต้นที่สระหน้า ระดับลิ้นสูง ไม่ห่อริมฝีปากห่อแล้วเลื่อนลิ้นไปออกเสียงสระกลาง ระดับลิ้นต่ำ ไม่ห่อริมฝีปาก ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /kw-, khw-/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-y/

/ia/ เป็นหน่วยเสียงที่เริ่มต้นที่สระหน้าค่อนไปกลาง ระดับลิ้นสูง ไม่ห่อริมฝีปาก แล้วเลื่อนลิ้นลงไปออกเสียงสระกลาง ระดับลิ้นต่ำ ไม่ห่อริมฝีปาก ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-w/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-ʔ, -w/

/ua/ เป็นหน่วยเสียงที่เริ่มต้นที่สระหลัง ระดับลิ้นสูง ริมฝีปากห่อ แล้วเลื่อนลิ้นไปออกเสียงสระกลาง ระดับลิ้นต่ำ ไม่ห่อริมฝีปาก ปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /f-, w-/ และปรากฏกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายได้ทุกหน่วยเสียง ยกเว้น /-ʔ, -w/

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ภาษาถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง โดยสัทอักษรที่ใช้แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่จะกล่าวถึงในงานวิจัยนี้ จะใช้เป็นตัวเลข ซึ่งตัวเลขที่แสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์แต่ละตัวจะมี “ค่าของเสียงวรรณยุกต์” แตกต่างกัน

การวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นตระกูลไทของ วิลเลียม เจ.เกดเนย์ (William J. Gedney) ผลการวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ปรากฏว่ามี 6 หน่วยเสียง คือ

- ว.1 คือเสียงวรรณยุกต์กลางต่ำ-กลางสูง (24)
- ว.2 คือเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ-กลาง (553)
- ว.3 คือเสียงวรรณยุกต์กลางต่ำระดับ (22)
- ว.4 คือเสียงวรรณยุกต์กลางสูง-ต่ำ (41)
- ว.5 คือเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ (55)
- ว.6 คือเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ (33)

โดยที่ ว.1 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 ว.2 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2
ว.3 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 ว.4 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4
ว.5 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 ว.6 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 6 หน่วยเสียงข้างต้น มีการแตกตัวและมีลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์และการแตกตัวในภาษาลาวนครพนม

	A	B	C	DL	DS
1	จ.1 (24)	จ.3 (22)	จ.4 (41)		จ.5 (55)
2					
3		จ.4 (41)	จ.5 (55)		
4	จ.2 (553)			จ.6 (33)	

จากตารางข้างต้น สามารถอธิบายลักษณะของหน่วยเสียงวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียง ดังนี้

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 1 คือ กลางต่ำ-กลางสูง (24) เป็นหน่วยเสียงที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับ 2 แล้วเลื่อนขึ้นไปประมาณระดับ 4

หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น /dɛɯŋ¹/ “แดง”

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2 คือ สูงระดับ-กลาง (553) เป็นหน่วยเสียงที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ประมาณระดับเสียงที่ 5 คงที่ขณะหนึ่ง แล้วจึงตกลงมาระดับเสียงที่ 3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น /khan²/ “คัน”

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 3 คือ กลางต่ำระดับ (22) เป็นหน่วยเสียงที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงจนถึงจุดจบของการออกเสียงอยู่ในระดับ 2 คงที่ตลอดพยางค์ หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น /phaa³/ “ผ่า”

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 4 คือ กลางสูง-ต่ำ (41) เป็นหน่วยเสียงที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ที่ระดับ 4 แล้วเลื่อนลงมาระดับ 1 หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น /phaa⁴/ “อ๋ม” หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตาย เช่น /khaat⁴/ “ขาด”

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 5 คือ สูงระดับ (55) เป็นหน่วยเสียงที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงจนถึงจุดจบของการออกเสียงอยู่ในระดับ 5 คงที่ตลอดพยางค์ หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์เป็น เช่น /nooŋ⁵/ “น้อง” หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตาย เช่น /khut⁵/ “ชุด”

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 6 คือ สูงระดับ (33) เป็นหน่วยเสียงที่มีจุดเริ่มต้นของเสียงจนถึงจุดจบของการออกเสียงอยู่ในระดับ 3 คงที่ตลอดพยางค์ หน่วยเสียงวรรณยุกต์นี้ปรากฏในคำพยางค์ตาย เช่น /mat⁶/ “มัด”

สรุปผลการวิจัย

ด้านระบบเสียงของภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สามารถสรุปลักษณะทั่วไป ได้ดังนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม มีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด คือ /p-, t-, k-, ʔ-, ph-, th-, kh-, b-, d-, f-, c-, s-, h-, m-, n-, ŋ-, ɲ-, l-, w-, y-/ และปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้าย 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /-p, -t, -k, -ʔ, -m, -n, -ŋ, -w, -y/ ส่วนหน่วยเสียงพยัญชนะควบกล้ำปรากฏเพียง 2 เสียง ได้แก่ /kw/ และ /khw/ เช่น คำว่า /kwak⁵/ “กวก” (มือ) /khwaa¹/ “ขวา”

1.2 หน่วยเสียงสระ

ภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม มีหน่วยเสียงสระทั้งหมด 21 หน่วยเสียง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียง ประกอบด้วย สระเสียงสั้น 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /i/, /i/, /u/, /e/, /ə/, /o/, /ɛ/, /ɔ/, /a/ และสระเสียงยาว 9 หน่วยเสียง ได้แก่ /ii/, /ii/, /uu/, /ee/, /oo/, /oo/, /εε/, /vv/, /aa/ และมีหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /ia/, /ia/, /ua/

1.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ผลการวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นอีสาน (ลาว) ที่พูดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่ามีการแตกตัวของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ เป็นแบบ A 1 2 3 - 4, B 1 2 - 3 4, C 1 - 2 3 4, DL 1 2 3 - 4, DS 1 2 3 - 4 มี 6 หน่วยเสียง ได้แก่ ว.1 คือเสียงวรรณยุกต์กลางต่ำ-กลางสูง (24), ว.2 คือเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ-กลาง (553), ว.3 คือเสียงวรรณยุกต์กลางต่ำระดับ (22), ว.4 คือเสียงวรรณยุกต์กลางสูง-ต่ำ (41), ว.5 คือเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ (55) และ ว.6 คือเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ (33)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและข้อสรุปที่ได้กล่าวมาแล้วผู้วิจัยยังพบลักษณะที่น่าสนใจของภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม ในด้านระบบเสียง ดังนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม มีลักษณะเช่นเดียวกับหน่วยเสียงพยัญชนะถิ่นอีสานถิ่นอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการท่านอื่น ๆ เช่น วิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2544); เรืองเดช ปิ่นเชื่อนขัตติย (2531); ชอนกลั่น พิเศษสกุลกิจ (2526) ซึ่งกล่าวว่าพยัญชนะภาษาไทยถิ่นอีสานจะมีทั้งหมด 20 หน่วยเสียง และเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาไทยถิ่นกลาง จะพบว่าหน่วยเสียงที่ตรงกับภาษาไทยถิ่นกลาง 19 หน่วยเสียง โดยเสียงพยัญชนะที่มีในภาษาไทยถิ่นอีสาน แต่ไม่มีในภาษาไทยถิ่นกลาง มี 1 หน่วยเสียง ได้แก่ /ŋ/ และเสียงที่มีในภาษาไทยถิ่นกลาง แต่ไม่มีในภาษาอีสานมี 2 หน่วยเสียง ได้แก่ /ch/ และ /r/

2. ในภาษาอีสาน (ลาว) ถิ่นนครพนม ยังคงปรากฏการใช้เสียงพยัญชนะควบกล้ำในระบบเสียงพยัญชนะ 2 หน่วยเสียง ได้แก่ /kw/ เช่น /kwak⁵/ “กวก” (มือ) /kway¹pee¹/ “ไกวเปล” และ /khw/ เช่น /khwaa¹/ “ขวา” /kwaay²/ “ควาย” เป็นต้น ซึ่งภาษาลาวอีสานโดยทั่วไปมักจะไม่มีออกเสียงควบกล้ำเลย แต่ภาษาลาวอีสานถิ่นนครพนมยังมีการออกเสียงควบกล้ำนี้อยู่ นอกจากนี้ การที่ภาษาลาวถิ่นนครพนมมีเสียงควบกล้ำ อาจเป็นเพราะได้รับอิทธิพลจากภาษาใกล้เคียง ซึ่งได้แก่ ภาษาผู้ไทย (ซึ่งมีผู้พูดจำนวนมากกรองจากภาษาลาว) ที่มีหน่วยเสียงพยัญชนะต้นคล้ายเสียงควบกล้ำแต่เป็นเสียงปากกลม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ /sw, kw, khw/ ดังที่ วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ กล่าวไว้ในหนังสือภาษาผู้ไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จัดทำพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ของจังหวัดนครพนม
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้สอนวิชาภาษาถิ่น และยังเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาภาษาท้องถิ่นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) ของจังหวัดนครพนมกับภาษาลาวที่พูดในแขวงคำม่วน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ระหว่างภาษาไทยถิ่นอีสาน (ลาว) กับภาษาถิ่นใกล้เคียงอื่น ๆ เช่น ผู้ไทย ไทญ้อ ไทโย้ย ไทแสก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2567). *ข้อมูลบรรยายสรุปจังหวัดนครพนม ปี 2567*. นครพนม: สำนักงานจังหวัดนครพนม.
- กาญจนา นาคสกุล. (2556). *ระบบเสียงภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ช่อนกลิ่น พิเศษกิจ. (2526). *ภาษาถิ่น*. กรุงเทพฯ: สหบุรุษสาส์นการพิมพ์.
- เรืองเดช ปันเขื่อนขัตติย์. (2531). *ภาษาถิ่นตระกูลไทย*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์. (2520). *ภาษาผู้ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2527). *ภาษาและภาษาศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2544). *ภาษาถิ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สีเวียงแขก กอนนิวง. (1999). *หนังสือคู่มือเรียนภาษาลาวง่าย ๆ*. เวียงจันทน์: สำนักพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งรัฐ.
- สุพัตรา จิรนนทนารณ์. (2541). *ภาษาถิ่นตระกูลไทย*. พิษณุโลก: สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษามหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Fang Kuei Li. (1959). "Classification by Vocabulary : Thai Dialects." *Anthropological Linguistics* Vol. 1.2 : 15-21.